

Timo Airaksinen

Käytännöllisen filosofian professori, Helsingin yliopisto
timo.airaksinen[a]helsinki.fi

Tarvitaanko eutanasiaa, jos saattohoito on kunnossa?

Eutanasian oikeutus

Kristillisen ajattelutavan mukaan ihmisen elämä on Jumalan kädessä. Poikkeuksia tähän sääntöön on olemassa. Myyttinen ja maallinen ajattelu eivät oikein sovi yhteen. Eutanasiakeskustelua tuntuu vaivaavan sama ongelma: elämä on pyhä ja silti on hyviä perusteluja lopettaa elämä, joka ei silloin lopu Jumalan tarkoittamalla tavalla. Olisi toivottavaa, että keskustelu elämän lopusta irrotettaisiin myyteistä ja uskonnollisesta perinteestä. Suomalaisilla on siihen oikeus.

Eutanasian vastustajien argumentit ovat heikkoja. Otan kaksi esimerkkiä. Kivunlievitys on nykyään niin etevää, että jokainen elämä loppuu tuskattomasti. Silloin eutanasia on aina tarpeetonta. Jos eutanasia sallitaan, vaarana on, että myös elämänsä jatkamista toivovat joutuvat sen kohteeksi. Eutanasia on siis vaarallista. Jos eutanasia on aina joko tarpeetonta tai vaarallista, sitä ei pidä sallia.

Kivunlievitys on ollut Suomessa kiven alla. Saattaa olla, että kipuja pystytään lievittämään, mutta lääkärit eivät halua sitä tehdä. Tästä on ollut julkisuudessa paljon keskustelua potilaiden kesken. Kivun lievitys ei aina onnistu. On myös mahdollista, että riittävä kivun lievitys nopeuttaa kuolemaa. Jos kivunlievitys on potilaan ainoa mahdollisuus, hänen riskinsä ovat suuret.

Saattohoito ei ole yleisratkaisu. Joskus kipu ja kärsimys eivät liity kuolemiseen. Eutanasiakeskustelu ei koske vain kuolevia. Se koskee kuolemaa.

Jos eutanasia on uhkana ihmisille, ongelma ei ole lääketieteellinen, vaan se kuuluu rikoslain ja poliisitoimen piiriin. On äärimmäisen outo ajatus, että kärsivä ihminen joutuu kärsimään siksi, että pelätään lääkäreiden lisääntyvää rikollisuutta. Jos eutanasiaa vastustavat lääkärit turvautuvat tähän vaaraa korostavaan argumenttiin, he syyttävät kollegoita epäsuorasti moraalien puutteesta.

Eutanasian salliminen koskee ihmisen itsemääräämisoikeutta. Jos kyseessä on vaatimusoikeus, sillä on rajansa. En voi vaatia itselleni mitään tahansa, enkä voi vaatia itselleni oikeutta avustettuun kuolemiseen missä olosuhteissa tahansa. On kuitenkin olosuhteita, joissa eutanasia on selvästi itsemääräämisoikeuden piirissä. Jos elämä on lopullisesti kovan fyysisen tai psyykkisen tuskan leimaamaa, ei ole mitään perustetta kieltää eutanasiaa potilailta, jos potilas itse haluaa. Ei ole syytä väheksyä henkistä kärsimystä tässä yhteydessä, vaikka sen ymmärtäminen on vaikeampaa kuin fyysisen kivun ymmärtäminen. Oletetaan, että ihminen tietää, että häntä odottaa kova kipu elämän loppuun saakka. Tämä aiheuttaa hänelle henkisen hädän, jonka poistamiseen eutanasia on keino. Henkinen ahdistus ja tuska ovat usein syynä itsemurhaan.

Eutanasian tuottaminen terveydenhoidon järjestelmässä lienee vaikea ongelma, mutta kyseessä on silti vain käytännön järjestely. Lääkärien etiikka on pidetty esteenä eutanasian hyväksymiselle. On viitattu annetun valan kohtaan, jossa puhutaan

KUVA RAIMO KUITUNEN

potilaan parantamisesta ja kielletään vahingon tekeminen. Näyttää kuitenkin selvältä, että potilaan vaatimusoikeuksien mukainen toiminta ei vahingoita häntä. Päinvastoin, eutanasian kieltäminen vahingoittaa kärsivää potilasta.

On mielenkiintoista, millä perusteella lääkäreille annetaan lupa vetäytyä vastuusta. Yleensä lääkärillä ei ole lupa valita potilaitaan sen mukaan, mitä palveluita lääkäri haluaa tuottaa. Lääkäriä sitoo velvollisuus. Abortti on poikkeus ja eutanasia saattaa muodostaa toisen poikkeuksen. Abortin ja eutanasian ero on kuitenkin selvä: sikiö ei pyydä saada jäädä syntymättä, mutta kärsivä ihminen

joskus pyytää saada kuolla. Lääkärin oikeus potilaan valintaan on vaarallinen oikeus potilaan kannalta, eikä lääkärin oikeus sovi yhteen potilaan vaatimusoikeuden kanssa. Jos potilas hyvin perustein haluaa hoitoa, lääkärillä on velvollisuus auttaa. Joskus tuo hoito on eutanasia. Potilas voi vain toivoa, että auttava käsi löytyy, jos lääkärillä on oikeus kieltäytyä. Minusta tämä kysymys on vain todella vaikea, koska niin moni omatunto on sidoksissa ajatukseen elämän pyhyydestä. Outoa kyllä, valtio tarjoaa myös tappamiskoulutusta. Minulle on tämä koulutus on annettu, ja minulle on kerrottu, että joissain oloissa sitä tarvitaan. ■